

Aan Staatssecretaris
Van Minister

nota

Beleidsbrief diepe plassen.

TER BESLISSING

Datum

14 juni 2022

Onze referentie

IenW/BSK-2022/149143

Opgesteld door

Beslistermijn

1 juli 2022

Bijlage(n)

2

Aanleiding

In het notaoverleg van 12 mei 2020 heeft de toenmalige Staatssecretaris het 'beleidsonderzoek diepe plassen' toegezegd. Op 29 juni 2022 zal, zoals met de Staatssecretaris op 21 juni in de DGWB staf besproken, in aanwezigheid van de dgWB - een afsluitende bestuurlijke bijeenkomst plaatsvinden. Met het beleidsonderzoek heeft een heroriëntatie op het diepe-plassen-beleid plaatsgevonden. Het beleidsonderzoek bestond uit een bestuurlijke dialoog (zie bijlage 3 voor de deelnemers) en de botsproef met de Omgevingswet. Bijgaand (bijlage 1) treft u de concept Kamerbrief over deze heroriëntatie aan. In de brief worden de resultaten van het beleidsonderzoek in samenhang met de resultaten van eerder aan de Tweede Kamer toegestuurd ecologisch onderzoek¹ beschouwd. Ook wordt een relatie gelegd met de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water. Omdat de brief gaat over het bodem- (Besluit bodemkwaliteit) en het waterbeleid (Kaderrichtlijn Water) wordt de brief aan u beide voorgelegd. De brief wordt ook aan de Minister voorgelegd vanwege de passage over de KRW.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om in te stemmen met de concept Kamerbrief diepe plassen. De geaccordeerde versie zal na de afsluitende bijeenkomst van 29 juni worden verzonden.

Kernpunten

Rapport beleidsonderzoek

- Het rapport van het beleidsonderzoek (bijlage 2) is ter consultatie voorgelegd aan de deelnemers van de bestuurlijke dialoog. Dit heeft niet geleid tot ingrijpende wijzigingen.
- Met het beleidsonderzoek zijn bouwstenen voor nieuw beleid in beeld gebracht.

Concept Kamerbrief

¹ Het rapport van het onderzoek "Diepe uiterwaardplassen: verondiepen of niet? Visie vanuit een ecologisch perspectief" is op 7 maart 2022 naar de Tweede Kamer gezonden (Kamerstukken II, 2021/22, 27625, nr. 562)

- Het resultaat van het beleidsonderzoek (bouwstenen) is in samenhang met het resultaat van het onderzoek naar de ecologische kwaliteit van diepe plassen bekeken en er is ook aandacht besteed aan de Kaderrichtlijn Water.
- Met de Kamerbrief komt het accent meer dan voorheen te liggen op het beschermen van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit en de ecologie.
- Hierdoor zal een diepe plas niet in alle gevallen meer een logische bestemming zijn voor de toepassing van overtollige grond en baggerspecie.
- Hergebruik van grond op land zal met het oog op circulariteit verder moeten worden gestimuleerd.
- Niet herbruikbare baggerspecie kan – zoals nu ook het geval is – worden gestort in een depot.
- Verder wordt het belang benadrukt van een lokale integrale afweging bij het verondiepen van diepe plassen en het centraal stellen van de leefomgevingskwaliteit.
- Belangrijke randvoorwaarden die in het beleidsonderzoek zijn genoemd zijn o.a.: kennisontwikkeling, voldoende toezicht en handhaving en samenwerking, een voldoende stabiele beleidsomgeving en het verruimen van de mogelijkheden voor innovatie. Verder is er verzocht om meer lokale/ regionale betrokkenheid door een sterkere regierol voor de provincie.
- In de brief wordt een verbetertraject geschetst, bestaande uit 14 actiepunten, waarmee het merendeel van de ingebrachte punten tijdens de bijeenkomsten voor ten behoeve van bestuurlijke dialoog wordt geadresseerd.

Datum

14 juni 2022

Onze referentie

IenW/BSK-2022/149143

Uiterlijk bij

27 juli 2022

Bijlage(n)

2

Aan

Minister en Staatssecretaris

Van

██████████

Vervolg beleidsonderzoek

- De komende 2 jaar zal uitvoering worden gegeven aan de genoemde actiepunten. Dit zal samen met de betrokken partijen van de bestuurlijke dialoog worden opgepakt.
- In aanvulling op het beleidsonderzoek wordt op korte termijn een apart traject gestart om burgers te betrekken bij de herziening van het diepe plassenbeleid. De bestuurlijke dialoog is het afgelopen jaar gevoerd met private- en publieke partijen.

Toelichting

Politieke context

- De afgelopen jaren is er veel aandacht geweest voor het diepe plassenbeleid. Er zijn veel vragen gesteld over het nut en de noodzaak van het verondiepen, de ecologische meerwaarde en de import van de buitenlandse grond en baggerspecie.
- Door de Tweede Kamer is ook een aantal moties over diepe plassenbeleid aangenomen. De Kamer heeft verzocht om: meetbare ecologische criteria, vereenvoudiging en verduidelijk van de regelgeving, aanscherping van de regels, intensivering van toezicht en handhaving en de instelling van een bestuurlijke stuurgroep voor de begeleiding van een project voor het ontgronden en verondiepen.

Krachtenveld

- Er zijn kritische burgers die de diepe plassen problematiek onder de aandacht brengen.
- De grondverzetsector heeft behoefte aan een manier om grote hoeveelheden grond en bagger te bergen. Diepe plassen zijn in het verleden hier vaak voor gebruikt.

- Gemeentes en provincies willen meer handelingsperspectief en een regionale afweging van een initiatief tot verondieping.

Afstemming

De Kamerbrief is afgestemd met RWS en HBJZ.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Concept Kamerbrief	
2	Rapport beleidsonderzoek diepe plassen	
3	Deelnemers aan de bestuurlijke dialoog diepe plassen	

Datum

14 juni 2022

Onze referentie

IenW/BSK-2022/149143

Uiterlijk bij

27 juli 2022

Bijlage(n)

2

Aan

Minister en Staatssecretaris

Van

██████████

Aan
Van

Staatsecretaris

nota

Vervolg op onderzoek naar de ecologische kwaliteit van
diepe uiterwaardplassen

TER BESLISSING

Datum
7 februari 2022

Onze referentie

Opgesteld door

Beslistermijn
18 februari 2022

Uiterlijk bij
15 februari 2022

Bijlage(n)
1

Aanleiding

Door het instituut B-Ware is in opdracht van de Vereniging van Bos en Natuurterreineigenaren de afgelopen 2 jaar onderzoek gedaan naar de ecologische kwaliteit van diepe en verondiepte uiterwaardplassen en het effect van verondieping. Op 21 februari wordt de publicatie van het onderzoeksrapport verwacht. Het diepe plassenbeleid was in het verleden vaker aanleiding voor Kamervragen en moties. Een diepe plas ontstaat door zand- en grindaafgravingen. Het beleid voor diepe plassen is vastgelegd in het besluit bodemkwaliteit en de circulaire en de handreiking voor de herinrichting van diepe plassen van 2019 en valt onder de bodemregelgeving. De resultaten liggen gevoelig, omdat het onderzoek laat zien dat verondiepen niet per definitie een ecologische meerwaarde heeft. Tot nu toe is dat wel aangenomen.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om:

- De uitkomsten van het ecologisch onderzoek te betrekken bij de besluitvorming over mogelijke herinrichting van het diepe plassenbeleid na afronding van de bestuurlijke dialoog. De dialoog zal deze zomer afgerond zijn.
- De Kamer met de bijgevoegde brief te informeren.
- In te stemmen met de communicatieboodschap:
 - Het onderzoek laat vooral zien dat de ecologische toestand in diepe plassen beter is dan gedacht.
 - Het onderzoek laat ook zien dat verondiepen niet per definitie een ecologische meerwaarde heeft. Tot nu toe hebben we dat wel altijd aangenomen.
 - Hiermee kan niet algemeen worden gesteld dat verondiepen slecht is.
 - De uitkomsten van het onderzoek worden betrokken bij het lopende 'beleidsonderzoek diepe plassen'. De bevindingen worden in samenhang bekeken en bepaald welk vervolgtraject nodig is.

Kernpunten

- Het diepe plassenbeleid was in het verleden aanleiding voor maatschappelijke discussie en vragen. Als reactie is er in een Kamerbrief van 11 december 2018¹ het nu voorliggende onderzoek aangekondigd.

1 Kamerstukken II, 2018/19, 27625, nr. 456

2 Kamerstukken II, 2020/21, 30015, nr. 93

- Doel van het ecologisch onderzoek was het maken van een ecologisch afwegingskader.
- In een quickscan zijn 24 plassen onderzocht. Van deze 24 zijn er 6 verder onderzocht.
- Op verzoek van IenW is een van deze plassen de Redichemse Waard toegevoegd, een plas waar veel maatschappelijke onrust was rond de voorgenomen verondieping. Dit is ook op 11 december 2018 in een brief aan de Kamer toegezegd.
- De onderzoekers vonden voor de onderzochte plassen weinig tot geen verbetering van de ecologische waarde van de plassen door het verondiepen. Daarom is er geen afwegingskader met generieke ecologische criteria opgesteld.
- Hiermee is de motie van 2 december 2018 - waarin de Kamer vraagt om een voorstel hoe meetbare ecologische criteria leidend te maken voor het diepe plassenbeleid – afgedaan. Immers de onderzoekers zagen hiervoor geen mogelijkheid.
- Wel biedt het onderzoek belangrijke aanknopingspunten voor een brede afweging of een verondieping wel of niet verantwoord is en hoe de ecologische kwaliteit daarbinnen kan worden afgewogen. Dit vraagt om lokaal maatwerk.
- Bijvoorbeeld het verondiepen tot moeras of tot maaiveld wordt wel als ecologisch positief gezien. Feitelijk blijft er dan geen plas meer over.
- Er is geconcludeerd dat er wel andere redenen kunnen zijn om te verondiepen (economisch, recreatief).
- Parallel vindt een bestuurlijke dialoog plaats om bouwstenen voor het diepe plassenbeleid te formuleren in participatie met deelnemers uit de grondverzetssector, waterbeheerders, gemeenten en provincies. De resultaten van dit onderzoek kunnen in dat traject meegenomen worden.

Toelichting

Inhoud

Voor diepe plassen die niet verondiept zijn geldt:

- In diepe plassen vormen zich lagen met verschillende temperaturen en eigenschappen.
- Dit heeft verschillende voordelen: Beter onderwaterlichtklimaat (helderheid), betere omstandigheden voor vogels om op vissen te jagen en een plek waar zowel in winter als in zomer vissen kunnen schuilen voor de extremere temperaturen. Het laatste punt is vooral heel belangrijk als de plas is aangetakt aan een rivier.
- Verondiepte plassen zijn in dit licht minder gunstig.
- Er is lang aangenomen dat er in diepe plassen geen talud zou zijn. Deze blijkt zich echter wel te hebben gevormd. Een talud is goed voor plantengroei en maakt de plassen ook veiliger voor recreanten.
- De ijsvrijheid van diepe plassen in de winter is een factor die de vogel populatie tegemoet komt.
- Indicatoren, zoals vispopulatie en onderwaterplanten, zijn afhankelijker van de rivieraantakking en oppervlakte van de plas dan van de diepte. Daarom zijn deze ook niet meegenomen in een oordeel over de kwaliteit van een verondiepte plas in vergelijking met een diepe plas.

Redichemse Waard

In 2018 zijn de kaders voor het verondiepen van diepe plassen en het toezicht daarop geëvalueerd. In datzelfde jaar was er ook de nodige maatschappelijke onrust over een voorgenomen verondieping van een diepe plas – Redichemse Waard – in de gemeente Culemborg. Vervolgens is in een kamerbrief van 11 december 2018 - waarin de uitkomsten van de evaluatie zijn weergegeven – ook aangegeven dat de Redichemse Waard bij het onderzoek van B-ware zou worden betrokken. Hieraan is gevolg gegeven door een aanvullende opdracht van IenW aan B-Ware. In het rapport van B-ware is daarom ook de ecologische kwaliteit van de Redichemse Waard in beeld gebracht.

De gemeente Culemborg als ook de initiatiefnemer van de voorgenomen verondieping zullen per mail over het rapport worden geïnformeerd. Het is verder aan de initiatiefnemer om in overleg met het bevoegd gezag (RWS) en belanghebbenden te onderbouwen waarom een eventuele verondieping van de Redichemse Waard meerwaarde heeft.

Politieke context

Motie van Eijs en Dik-Faber vroeg om "meetbare ecologische criteria". Deze geeft het rapport niet. Om die reden kunt u kritisch bevraagd worden naar uw vervolgaanpak.

Krachtenveld

- Er zijn kritische burgers die dit thema al heel lang onder de aandacht willen brengen en dit rapport als bevestiging van hun aannames zullen zien.
- De grondverzetsector heeft behoefte aan een manier om grote hoeveelheden grond en bagger te bergen. Diepe plassen zijn in het verleden hier vaak voor gebruikt.
- Gemeentes en provincies ondervinden veel druk vanuit de burgers met betrekking tot verondiepingen en tegelijkertijd ligt het bevoegd gezag bij hen. In aantal gevallen is RWS bevoegd gezag.
- RWS heeft een deel van het onderzoek gefinancierd.

Financiële/juridische overwegingen

Als ecologie geen reden meer is om te verondiepen, kunnen er wel andere redenen zijn om dit toch te willen doen, zoals recreatie en economie. Er zijn grote financiële prikkels om te verondiepen. Alternatieven om partijen grond te bergen zijn vaak duurder en moeilijker te realiseren.

Communicatie

Bij deze nota is een conceptkamerbrief gevoegd om de Kamer te informeren. Ook wordt in samenwerking met DCO de woordvoering voorbereid.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	OBN Rapport Diepe Uiterwaardplassen: verondiepen of niet?	Gepubliceerd op 15 Februari
2	OBN Rapport Redichemse Waard	